

การศึกษาความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมือง
ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
A Study of The Civic Engagement of Senior High School
Students

^{1*}สัณสิริ อินอุ้นโชติ Sansiri Inunchot

^{2**}ชัยรัตน์ โตศิลา Chairat Tosila

^{3***}มนัสนันท์ น้ำสมบุรณ์ Manasanan Namsomboon

^{1,2,3}ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร

^{1,2,3}Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Silpakorn University

*First author, e-mail: Sansiriinunchot@gmail.com

Corresponding author, e-mail: **Shinesherome@gmail.com

***manasanan.nam@gmail.com

Received April 5, 2025; Revised April 20, 2025; Accepted: August 7, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) เปรียบเทียบความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการมัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 464 คนใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างง่ายแบบไม่เจาะจงตามสัดส่วนแต่ละขนาดโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมือง ลักษณะเป็นแบบทดสอบเชิงสถานการณ์ ชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 28 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัย พบว่า 1) ความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครอยู่ระดับสูง ($\bar{x}=2.90$, S.D.=0.27) 2) ความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษในกรุงเทพมหานครนั้นแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่อย่างมีนัยสำคัญ

.05 โดยนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนขนาดเล็กมีความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองสูงกว่าโรงเรียนขนาดอื่นๆ เท่ากับ ($\bar{x}=3.08$, S.D.=0.16)

คำสำคัญ: ความผูกพัน; ความยึดมั่น; ความเป็นพลเมือง

Abstract

This research article aims to: 1) Study the level of civic engagement among senior high school students. 2) Compare the civic engagement of senior high school students in schools of different sizes. The sample consisted of 464 senior high school students under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office, Bangkok. The students were selected using simple random sampling with proportional allocation based on school size. The research instrument was a citizenship commitment scale, a situational test with 4-choice multiple choice questions, consisting of 28 items. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and one-way analysis of variance (ANOVA). The results revealed that: 1) The overall level of civic engagement among senior high school students in Bangkok was high ($\bar{x}=2.90$, S.D.=0.27). 2) There was a statistically significant difference at the .05 level in civic engagement among senior high school students from schools of different sizes. Senior high school students in small-sized schools had significantly higher levels of civic engagement compared to those in other school sizes ($\bar{x}=3.08$, S.D.=0.16).

Keywords: Affiliation; Commitment; Citizenship

บทนำ

ในปัจจุบัน หลายประเทศทั่วโลกให้ความสำคัญกับการพัฒนาประชาชนให้เป็น “พลเมืองที่มีคุณภาพ” เพราะตระหนักว่าการมีพลเมืองที่ตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเองจะช่วยให้ประเทศสามารถรับมือกับวิกฤตการณ์ต่างๆ ได้อย่างเข้มแข็ง และยังเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาอย่างยั่งยืน (พระมหาไถยน้อย ญาณเมธี และพระศิลาศักดิ์ สุเมโธ, 2562) ประเทศที่มีการพัฒนาแล้วจึงมุ่งส่งเสริมการศึกษาความเป็นพลเมือง (Civic Education) โดยบูรณาการเข้าสู่ระบบการศึกษาภาคบังคับ เพื่อปลูกฝังตั้งแต่วัยเยาว์ให้มีจิตสำนึกต่อส่วนรวมประเทศไทยเองได้กำหนดให้การพัฒนาความเป็นพลเมืองเป็นเป้าหมายสำคัญของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะด้านความรักชาติ จิตสำนึกในความ

เป็นพลเมืองไทยและพลโลก มีจิตสาธารณะ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ซึ่งเนื้อหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าระบบการศึกษาไทยพยายามปลูกฝังการมีส่วนร่วมทางสังคมในฐานะพลเมืองที่ดี ผ่านการเรียนรู้ทั้งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาและส่งเสริมความเป็นพลเมืองให้เกิดขึ้นกับเยาวชนดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง “ความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมือง” (Civic Engagement) ความหมายว่าเป็นการยอมรับความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลในการมีส่วนร่วมกับชุมชน ทั้งในระดับบุคคลและกลุ่ม สอดคล้องกับ Adler & Goggin (2005) ที่กล่าวว่าพลเมืองควรมีความกระตือรือร้นในการร่วมมือพัฒนาชุมชน ในขณะที่นักวิชาการไทยอย่างเช่น พนิดา ทองเงา ดอร์น ต่างเน้นย้ำถึงความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่มุ่งสร้างประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน (พนิดา ทองเงา ดอร์น, 2561)

จากมุมมองทางทฤษฎีของ Doolittle & Faul (2013) ได้จัดองค์ประกอบของความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองออกเป็นสองด้าน คือ เจตคติพลเมือง และพฤติกรรมพลเมือง ซึ่งครอบคลุมทั้งความรู้สึก ความเชื่อ และการกระทำ เช่น ความเชื่อในการสร้างการเปลี่ยนแปลง การอาสาสมัคร หรือการร่วมอภิปรายปัญหาสาธารณะ อย่างไรก็ตามการพัฒนาให้เกิดความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองไม่ได้เกิดขึ้นเอง แต่ต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นระบบ (Bobek et al., 2009) รายงานของ APSA ในปี 2021 ระบุว่า ขณะที่โลกกำลังเผชิญกับการเพิ่มขึ้นของค่านิยมประชานิยมและการบ่อนทำลายหลักการประชาธิปไตย ครูผู้สอน โดยเฉพาะครูสังคมศึกษา กลับต้องเผชิญกับความท้าทายในการปลูกฝังจิตสำนึกด้านพลเมืองให้กับนักเรียนในบริบทที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น (Matto et al., 2021) ครูสังคมศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการบ่มเพาะเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่สามารถตัดสินใจอย่างมีเหตุผลเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม (National Council for the Social Studies, 1994) โดยหลักสูตรแกนกลางฯ ได้กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นสหวิทยาการที่รวบรวมเนื้อหาจากหลายแขนง เช่น ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ จริยธรรม และรัฐศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจและคุณลักษณะของพลเมืองที่ดี (พูลศักดิ์ หอมสมบัติ และประยูร แสงใส, 2564)

แม้แนวคิดดังกล่าวจะได้รับความสนใจในระดับนานาชาติมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 (UN, 2016) แต่งานวิจัยในบริบทไทยยังขาดการศึกษาที่มุ่งสำรวจลักษณะความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองของเยาวชนอย่างเป็นระบบ งานวิจัยที่มีอยู่ส่วนใหญ่เน้นพัฒนารูปแบบการสอนหรือโมเดลการวัดผลเป็นหลัก และยังไม่พบการเปรียบเทียบลักษณะความแตกต่างระหว่างโรงเรียนที่มีบริบทต่างกันอย่างชัดเจน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาระดับความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบลักษณะความ

แตกต่าง รวมถึงหาแนวทางที่ส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนให้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพอย่างเหมาะสมในบริบทของสังคมไทยปัจจุบัน โดยเฉพาะในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร เขต 1 และ 2 ซึ่งมีโรงเรียนตั้งแต่ขนาดเล็กถึงขนาดใหญ่พิเศษ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2567) และมีแนวโน้มที่จะจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองในลักษณะที่หลากหลาย ซึ่งอาจส่งผลต่อพฤติกรรมและเจตคติของนักเรียนแตกต่างกัน เพื่อจะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อให้หน่วยงานด้านการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องสามารถกำหนดนโยบายหรือพัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองต่อการสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพได้อย่างเป็นรูปธรรม อันจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมไทยในระบอบประชาธิปไตยที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อเปรียบเทียบความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative method) โดยเก็บข้อมูลเชิงสำรวจ (Survey research) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. **ประชากรที่ใช้ในการวิจัย** คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2567 ของโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 67 โรงเรียน จำนวน 52,983 คน และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร 2 จำนวน 52 โรงเรียน จำนวน 57,933 คน รวมทั้งสิ้น 110,871 คน และตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และ 2 ปีการศึกษา 2567 ซึ่งผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G*Power สำหรับทดสอบค่า F tests: One-way ANOVA ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยกำหนดค่า Effect size $F = 0.193$ กำหนดค่า Power ($1 - \beta$ err prob) = 0.95 และค่า Number of group = 4 ใช้วิธีการสุ่มแบบไม่เจาะจง (Non-Probability Sampling) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 464 คน

2. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** คือ แบบวัดความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมือง ลักษณะเป็นแบบทดสอบเชิงสถานการณ์ ชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก ประกอบด้วยข้อสอบวัดตามตัวบ่งชี้ของแต่ละองค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านเจตคติพลเมือง มี 8 ตัวบ่งชี้ กำหนดเป็นข้อสอบตัวบ่งชี้ละ 2 ข้อ ได้จำนวน 16 ข้อ และ 2) องค์ประกอบด้านพฤติกรรมพลเมือง มี 6 ตัวบ่งชี้ กำหนดเป็นข้อสอบตัวบ่งชี้ละ 2 ข้อ ได้จำนวนรวม 12 ข้อ รวมทั้งสิ้น 28 ข้อ การออกแบบเครื่องมือวิจัยที่เป็น

แบบทดสอบนั้น Cohen et al. (2007) กล่าวว่าจำนวนข้อสอบที่ออกอาจมากกว่าปกติอยู่ในช่วง 1.5 ถึง 2 เท่าของจำนวนข้อที่ใช้จริง เพราะจะช่วยให้สามารถเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพสูงและหลีกเลี่ยงข้อสอบที่ไม่สามารถวัดผลได้ดีเท่าที่ควร เช่นเดียวกับ Popham แนะนำให้ออกข้อสอบมากกว่าอย่างน้อยร้อยละ 50 ของจำนวนข้อที่ใช้จริง เพื่อให้สามารถคัดข้อสอบที่มีคุณภาพจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้จริง (Popham, 2017) ดังนั้นแบบวัดความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองที่กำหนดข้อคำถามไว้ 28 ข้อ จะต้องออกแบบข้อคำถามเพิ่มจำนวน 12 ข้อ ซึ่งคิดเป็น 1.5 เท่า หรือร้อยละ 50 ของข้อคำถามที่ใช้จริง รวมทั้งสิ้น 42 ข้อ คิดเป็นตัวบ่งชี้ละ 3 ข้อ ที่ผ่านการตรวจคัดข้อ IOC จากผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมศึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 3 ท่าน อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.73–1.00 จึงสามารถนำไปใช้ได้ ซึ่งผ่านเกณฑ์ จำนวน 33 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำส่งจดหมาย และเอกสารต่าง ที่เกี่ยวข้อง ไปยังโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มเลือก โดยประสานขอความอนุเคราะห์ให้ครูสังคมศึกษา หรือครูประจำชั้นให้นักเรียนทำแบบวัดผ่านทาง Google form หรือเอกสารที่นำส่ง และกำกับดูแลนักเรียนระหว่างทำแบบทดสอบ โดยกำหนดเวลาในการทำ 40 นาที ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลรวมทั้งสิ้น 6 สัปดาห์ ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างตอบแบบวัดกลับจำนวน 464 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของขนาดตัวอย่างที่กำหนดไว้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวางแผนวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ ขนาดของโรงเรียน ผู้วิจัยใช้การคำนวณค่าความถี่ และร้อยละ 2) การวิเคราะห์ระดับความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมือง ผู้วิจัยใช้วิธีคำนวณค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน SD. (Standard deviation) และแปลความหมายค่าเฉลี่ยเป็น 4 ระดับตามช่วงคะแนนที่ได้จากการคำนวณค่าพิสัยหารด้วยจำนวนชั้น (บุญชม ศรีสะอาด, 2546) 3) การเปรียบเทียบความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนที่มีขนาดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากนั้นผู้วิจัยทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยการวิเคราะห์ค่าสถิติทดสอบความแปรปรวนระหว่างกลุ่มทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัย

1. จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบวัดความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมือง ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ เพศ ขนาดของโรงเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังตารางที่ 1 ถึง 2

ตารางที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแบ่งตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	170	36.64
หญิง	294	63.36
รวม	464	100

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ตอบแบบวัดความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 464 คน แบ่งเป็นนักเรียนชาย จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 36.64 และนักเรียนหญิง จำนวน 294 คน คิดเป็นร้อยละ 63.36

ตารางที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแบ่งตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เล็ก	13	2.80
กลาง	48	10.34
ใหญ่	143	30.82
ใหญ่พิเศษ	260	56.04
รวม	464	100

จากตารางที่ 2 พบว่าผู้ตอบแบบวัดความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย รวมจำนวน 464 คน เป็นนักเรียนจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษจำนวน 260 คน คิดเป็นร้อยละ 56.04 นักเรียนจากโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 30.82 นักเรียนจากโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 10.34 และนักเรียนจากโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 2.80

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาระดับความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากนั้นพิจารณาค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 4 ระดับ เพื่อแปลความหมายระดับความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 464 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมือง	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. ด้านเจตคติพลเมือง	2.91	0.33	สูง	
1.1 ความรู้สึกรับผิดชอบต่อชุมชนตนเอง	2.99	0.93	สูง	3
1.2 ความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถในการสร้างความเปลี่ยนแปลงแก่ชุมชน	3.41	0.59	สูงมาก	1

ของตนเอง

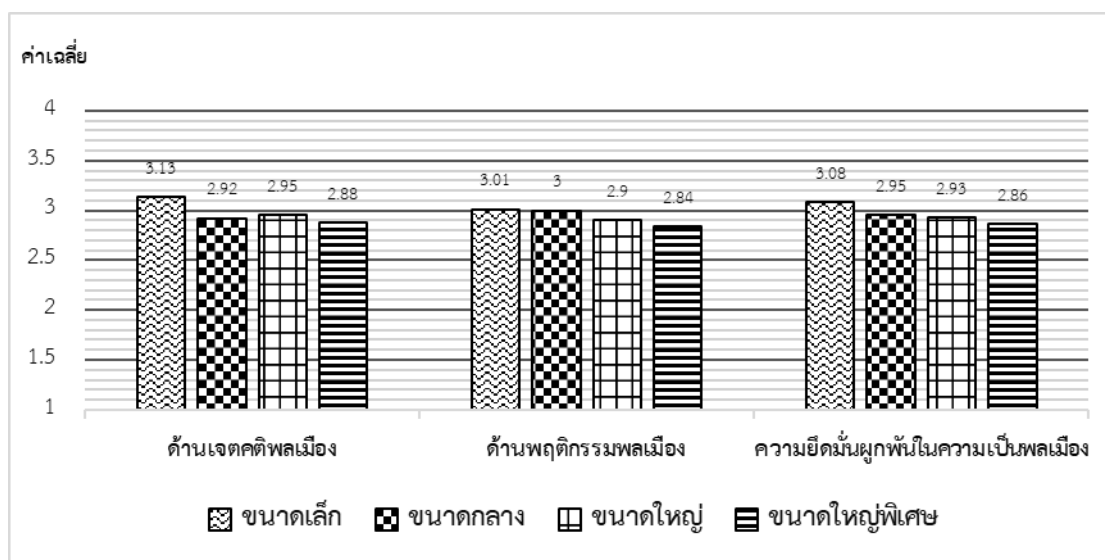
1.3 ความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถในการช่วยเหลือผู้อื่นของตนเอง	3.08	0.67	สูง	2
1.4 ความมุ่งมั่นรับใช้ชุมชน	2.42	0.72	ต่ำ	8
1.5 ความเชื่อเกี่ยวกับความรับผิดชอบของพลเมืองทุกคนต่อชุมชนของพวกเขา	2.96	0.72	สูง	4
1.6 ความเชื่อเกี่ยวกับความสำคัญของการรับทราบปัญหาของชุมชน	2.91	0.78	สูง	5
1.7 ความเชื่อเกี่ยวกับความสำคัญของการมีจิตอาสา	2.63	0.71	สูง	7
1.8 ความเชื่อเกี่ยวกับความสำคัญของการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ	2.88	0.84	สูง	6
2. ด้านพฤติกรรมพลเมือง	2.88	0.37	สูง	
2.1 การมีส่วนร่วมเป็นอาสาสมัครของชุมชน	2.73	0.76	สูง	6
2.2 การร่วมกับผู้อื่นสร้างความเปลี่ยนแปลงทางบวก	2.74	0.74	สูง	5
2.3 การช่วยเหลือสมาชิกในชุมชนของตนเอง	3.07	0.73	สูง	1
2.4 การรับทราบเรื่องราวที่เกิดขึ้นในชุมชนของตนเอง	3.00	0.82	สูง	2
2.5 การมีส่วนร่วมอภิปรายประเด็นความรับผิดชอบต่อสังคม	2.90	0.76	สูง	3
2.6 การมีส่วนร่วมแบ่งปันสิ่งต่าง ๆ แก่ชุมชน	2.79	0.70	สูง	4
ความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมือง โดยรวม	2.90	0.27	สูง	

จากตารางที่ 3 พบว่าความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยรวมจัดอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.90$, S.D. = 0.27) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบพบว่า ด้านเจตคติพลเมือง มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.91$, S.D. = 0.33) รองลงมาด้านพฤติกรรมพลเมือง ที่มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกัน ($\bar{x} = 2.88$, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณาแต่ละตัวบ่งชี้ด้านเจตคติพลเมือง พบว่าความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถในการสร้างความเปลี่ยนแปลงแก่ชุมชนของตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นลำดับที่ 1 จัดอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 3.41$, S.D. = 0.59) ขณะที่ความมุ่งมั่นรับใช้ชุมชน มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้ายจัดอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{x} = 2.42$, S.D. = 0.72) และหากพิจารณาแต่ละตัวบ่งชี้ด้านพฤติกรรมพลเมือง พบว่าการช่วยเหลือสมาชิกในชุมชนของตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นลำดับที่ 1 จัดอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 3.07$, S.D. = 0.73) ขณะที่การมีส่วนร่วมเป็นอาสาสมัครของชุมชน มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้ายจัดอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.73$, S.D. = 0.76)

2. จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ผู้วิจัยเปรียบเทียบความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และใหญ่พิเศษ โดยทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยสถิติ One-Way ANOVA ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังตารางที่ 4 และภาพที่ 1

ตารางที่ 4 ความเป็นพลเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแต่ละขนาดโรงเรียน

ความยึดมั่นผูกพันใน ความเป็นพลเมือง	โรงเรียน ขนาดเล็ก		โรงเรียน ขนาดกลาง		โรงเรียน ขนาดใหญ่		โรงเรียนขนาด ใหญ่พิเศษ		F	P
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
ด้านเจตคติพลเมือง	3.13	0.20	2.92	0.35	2.95	0.32	2.88	0.32	3.837	0.010
ด้านพฤติกรรม พลเมือง	3.01	0.35	3.00	0.37	2.90	0.37	2.84	0.37	3.592	0.014
รวม	3.08	0.16	2.95	0.26	2.93	0.27	2.86	0.27	5.511	0.001

ภาพที่ 1 แผนภูมิเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมือง
ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามขนาดโรงเรียน

จากตารางที่ 4 และภาพที่ 1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามขนาดโรงเรียน พบว่า ความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครอยู่ระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจากกรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงของประเทศจึงเป็นแหล่งที่มีกิจกรรมทางสังคมและการเมืองที่สำคัญมากมาย นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสามารถมีโอกาสได้เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองได้โดยง่าย เช่น การฟังปราศรัยของนักการเมือง การสังเกตการชุมนุมประท้วงของคนหลากหลายกลุ่ม การทำกิจกรรม

จิตอาสา หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสังคม ทำให้นักเรียนได้สัมผัสประสบการณ์จริงที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมือง สอดคล้องกับผลสำรวจของศูนย์ความรู้นโยบายเด็กและครอบครัว เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2565 กล่าวว่าเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีความตื่นตัวทางการเมือง (ร้อยละ 83.20) มากกว่าในจังหวัดอื่นๆ (ร้อยละ 67) โดยนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสนใจติดตามการเมืองระดับมาก (ร้อยละ 65.10) กิจกรรมที่นักเรียนเคยเข้าร่วมมากกว่าจังหวัดอื่น เช่น แสดงสัญลักษณ์ทางการเมือง ลงชื่อในข้อเรียกร้องออนไลน์ ซื้อสินค้าด้วยเหตุผลการเมือง ชุมชน ประท้วงบริจาคเงินให้พรรคการเมือง (ฉัตร คำแสง และคณะ, 2565) ฉะนั้นความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่อยู่ในระดับสูงจึงแสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์จากการมีประสบการณ์เกี่ยวกับกิจกรรมทางสังคมและการเมืองที่อาจเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อสังคมในระดับสูง

1.1 หากพิจารณารายองค์ประกอบของความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองพบว่า

1) ผลการศึกษาความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายด้านเจตคติพลเมืองโดยภาพรวมอยู่ระดับสูง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยมุ่งส่งเสริมเจตคติหรือจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองแก่นักเรียนอย่างชัดเจน ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ กล่าวว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดวิสัยทัศน์ว่ามุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ และกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรข้อหนึ่งว่าเพื่อการพัฒนาให้นักเรียนให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสำนึกที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

2) รองลงมาผลการศึกษาความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายด้านพฤติกรรมพลเมืองโดยภาพรวมอยู่ระดับสูง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการได้รับการพัฒนาและสนับสนุนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมพลเมืองทั้งในและนอกห้องเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังงานวิจัยของ Reichert & Print ที่พบว่าการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ (เช่น วิชาหน้าที่พลเมือง) และการเรียนรู้กิจกรรมนอกหลักสูตร (เช่น กิจกรรมสภานักเรียน) ล้วนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมพลเมืองของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ (Reichert & Print, 2018)

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยภาพรวมของโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 สะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของบริบทหรือสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่มีต่อการพัฒนาทัศนคติ ความรู้สึกผูกพัน และความตระหนักในบทบาทของพลเมือง (Citizenship Engagement) ขณะเดียวกัน Kahne & Sported ก็ให้ข้อเสนอว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมักมีลักษณะองค์กรและการบริหารจัดการที่ซับซ้อน ทำให้การมีส่วนร่วมของนักเรียนในกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองอาจมีข้อจำกัดในด้านการเข้าถึงหรือระดับความลึกซึ้งในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล อย่างไรก็ตามโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษสามารถจัดกิจกรรมที่หลากหลายและเปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีความสนใจหลากหลายเข้าร่วมได้ แต่การที่จำนวนนักเรียนมีมากนั้นอาจทำให้เกิดความรู้สึกแปลกแยกหรือไม่ผูกพันในกลุ่มนักเรียนบางกลุ่ม (Kahne & Sported, 2008) ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Lee & Smith ที่เสนอว่าในโรงเรียนที่มีนักเรียนจำนวนมากนั้นมีแนวโน้มที่นักเรียนจะรู้สึกขาดความสัมพันธ์ทางสังคมและขาดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนหรือชุมชนทางการศึกษา ส่งผลต่อความยึดมั่นผูกพันในฐานะพลเมือง (Lee & Smith, 1997) ดังนั้นจากการค้นพบความแตกต่าง Flanagan et al. กล่าวว่าส่งผลสำคัญในแง่ของการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้หรือการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างความผูกพันต่อการเป็นพลเมืองอย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึงทุกกลุ่มนักเรียน (Flanagan et al., 2007)

2.1 หากพิจารณารายองค์ประกอบของความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองพบว่า

1) ผลการวิจัยพบว่าความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืององค์ประกอบด้านเจตคติพลเมือง (Civic Attitudes) ของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ แสดงให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของขนาดโรงเรียนในการหล่อหลอมทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับการเป็นพลเมือง Flanagan et al. ให้เหตุผลว่าการที่โรงเรียนมีขนาดเล็กทำให้นักเรียนมีโอกาสในการสร้างความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับบุคคลอื่นในโรงเรียน ซึ่งความสัมพันธ์เช่นนี้ส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาเจตคติที่ดีต่อบทบาทความเป็นพลเมือง ผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมและปฏิสัมพันธ์ที่มีความหมายกับเพื่อน ครู และชุมชนรอบข้าง (Flanagan et al., 2007) อีกทั้ง Lee & Smith ที่อธิบายว่าบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กยังเอื้อต่อการสร้างประสบการณ์และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมพลเมืองที่เข้มข้นขึ้น ทำให้เกิดความรู้สึกมีคุณค่าและเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ชัดเจนกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ (Lee & Smith, 1997) ในทางกลับกัน Kahne & Sported กล่าวว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแม้จะมีความหลากหลายในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมือง แต่ข้อจำกัดด้านการปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดและโอกาสที่นักเรียนจะได้รับประสบการณ์ตรงจากการมีส่วนร่วมในชุมชนหรือกิจกรรมโรงเรียนที่เข้มข้นนั้นลดลง เนื่องจากการบริหารจัดการที่ซับซ้อนและจำนวนนักเรียนที่มาก ซึ่งอาจส่งผลให้นักเรียนบางส่วนรู้สึกห่างเหิน ขาดความสนใจ หรือไม่ได้พัฒนาเจตคติพลเมืองที่เข้มแข็ง (Kahne & Sported, 2008) นอกจากนี้ Flanagan et al. กล่าวว่าสิ่งนี้สะท้อนให้เห็นว่าขนาดโรงเรียนไม่ได้มีผลเพียงแคในเชิงปริมาณของกิจกรรมเท่านั้น แต่ยังมีผลสำคัญต่อคุณภาพของประสบการณ์และความ

ลึกซึ้งในการพัฒนาเจตคติพลเมืองของนักเรียนด้วย (Flanagan et al., 2007) ดังนั้นผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการตระหนักถึงบริบทเฉพาะของแต่ละโรงเรียนในการวางแผนการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมส่งเสริมเจตคติพลเมือง เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อการสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพอย่างแท้จริง

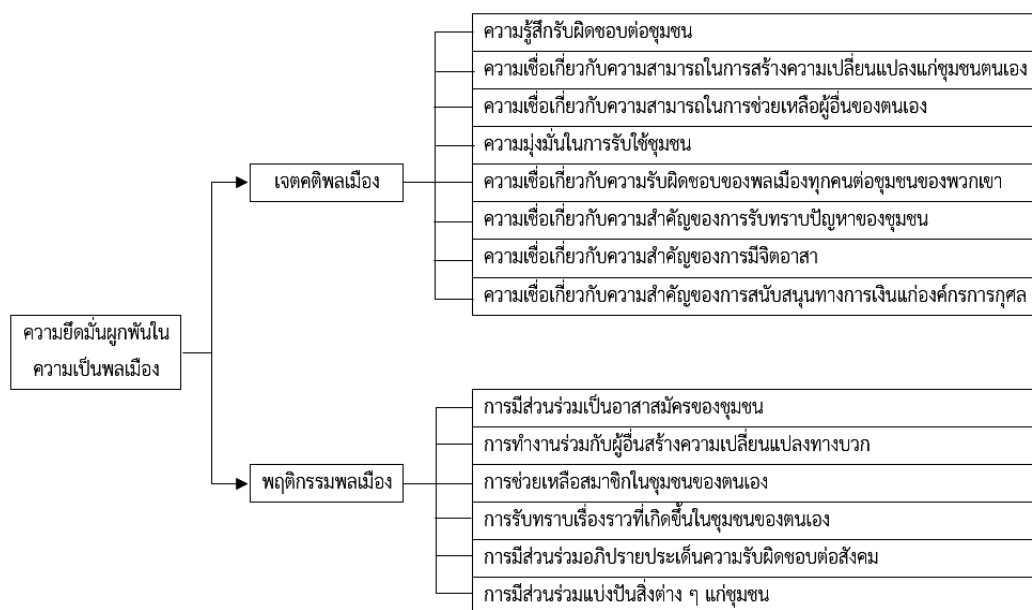
2) ผลการวิจัยพบว่าความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืององค์ประกอบด้านพฤติกรรมพลเมือง (Civic Behavior) ของนักเรียนโรงเรียนขนาดกลางแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ Kahne & Sported ยังระบุให้เห็นว่าขนาดโรงเรียนมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับพฤติกรรมการแสดงออกถึงการเป็นพลเมืองอย่างเป็นรูปธรรมสอดคล้องกับ (Kahne & Sported, 2008) เช่นเดียวกับ Flanagan et al. กล่าวว่าโรงเรียนขนาดกลางมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างโอกาสในการมีส่วนร่วมที่สม่ำเสมอและต่อเนื่อง โดยนักเรียนมีโอกาสในการเข้าถึงและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมที่หลากหลายอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ นักเรียนในโรงเรียนขนาดกลางมักจะรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนในระดับที่สูงกว่า ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมพลเมือง เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมอาสาสมัคร การมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน หรือการแสดงความรักใคร่ชอบต่อส่วนรวมอย่างชัดเจนมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ (Flanagan et al., 2007) ในทางกลับกัน Lee & Smith ก็อธิบายว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแม้จะมีทรัพยากรและกิจกรรมที่หลากหลาย แต่เนื่องจากจำนวนประชากรนักเรียนที่มากเกินไป ส่งผลให้เกิดข้อจำกัดในด้านความทั่วถึงในการเข้าร่วมกิจกรรม และนักเรียนจำนวนหนึ่งอาจประสบปัญหาการขาดความต่อเนื่องหรือการแสดงออกของพฤติกรรมพลเมืองที่ชัดเจน (Lee & Smith, 1997) นอกจากนี้ Flanagan et al. กล่าวว่าโครงสร้างองค์กรที่ซับซ้อนในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษอาจส่งผลต่อความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนโรงเรียน ซึ่งอาจลดทอนแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมพลเมือง เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา หรือการแสดงออกทางสังคมในรูปแบบต่างๆ ดังนั้นข้อค้นพบดังกล่าวจึงบ่งชี้ถึงความจำเป็นในการวางแผนและบริหารจัดการโรงเรียนอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ เพื่อเพิ่มโอกาสในการมีส่วนร่วมทางสังคม และกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมพลเมืองอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น (Flanagan et al., 2007) อย่างไรก็ตาม แม้ผลการวิจัยที่พบว่าความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษในกรุงเทพมหานครนั้นแตกต่างกัน แต่นักเรียนในโรงเรียนทุกขนาดมีความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองอยู่ในระดับสูงทั้งหมด ทั้งนี้ อาจเพราะโรงเรียนทุกขนาดต่างมีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดีให้แก่แก่นักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของจักรพงษ์ วงศ์อ้าย และคณะ ได้สรุปไว้ว่าโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีพันธกิจสำคัญที่ต้องแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่ต้องการจะขับเคลื่อนให้เกิดขึ้นในการเสริมสร้างความเป็นพลเมือง โดยให้ครู นักเรียน และชุมชนโดยรอบได้รับทราบเพื่อเป็นแนวปฏิบัติของโรงเรียนที่ทุกฝ่ายเข้าใจตรงกัน ตลอดจนนำเรื่องความเป็นพลเมืองไปบูรณาการเข้ากับวัฒนธรรม

และวิถีชีวิตในโรงเรียนเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนในโรงเรียนได้มีส่วนร่วมและเรียนรู้วิธีการในการปฏิบัติดีต่อผู้อื่นตามบทบาทหน้าที่ของพลเมืองจนเกิดเป็นนิสัยและปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิตในโรงเรียน ทั้งนี้สามารถพิจารณาถึงกฎระเบียบของโรงเรียน พฤติกรรม ความสนใจ และความแตกต่างของผู้เรียนเป็นสำคัญ จากนั้นสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้โดยพัฒนาอาคาร สถานที่ และจัดป้ายนิเทศตามอาคารเรียนต่าง ๆ ที่ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ความเป็นพลเมือง รวมถึงสร้างแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการสนับสนุนให้เรียนรู้นอกห้องเรียน นอกเหนือไปจากการเรียนรู้ปกติ และการพัฒนาที่สะท้อนถึงการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในเรื่องความเป็นพลเมืองให้กับนักเรียน (จักรพงษ์ วงศ์อ้าย และคณะ, 2564)

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยผู้วิจัยได้นำเสนอองค์ความรู้ใหม่ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความเชื่อมั่นผู้ผูกพันในความเป็นพลเมือง

จากภาพอธิบายได้ว่าความเชื่อมั่นผู้ผูกพันในความเป็นพลเมือง เป็นคุณลักษณะทางจิตของบุคคลในการคิดใคร่ครวญถึงบทบาทหน้าที่ในฐานะการเป็นสมาชิกของสังคมและตัดสินใจกระทำตามสิ่งที่ใคร่ครวญนั้น ในการศึกษาความเชื่อมั่นผู้ผูกพันในความเป็นพลเมืองจะมุ่งศึกษาเฉพาะด้านเจตคติไม่ได้ แต่จำเป็นต้องศึกษาพฤติกรรมที่เชื่อมโยงกับเจตคตินั้น เพราะพฤติกรรมที่แสดงออกเป็นผลเชิงประจักษ์ที่สะท้อนคุณลักษณะทางจิตของบุคคล ทั้งนี้ความเชื่อมั่นผู้ผูกพันในความเป็นพลเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในระดับสูงแสดงว่ากลยุทธ์ที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้มีส่วน

เกี่ยวข้อง ใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองเป็นแนวทางที่มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

บทสรุป

ความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมอยู่ระดับสูง และการเปรียบเทียบความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแยกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองโดยภาพรวมโรงเรียนขนาดเล็กแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ($M.D.= 0.225$, $P=0.019$) หากพิจารณารายองค์ประกอบของความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองด้านเจตคติพลเมืองของโรงเรียนขนาดเล็กแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ($M.D.= 0.253$, $P=0.036$) และความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองด้านพฤติกรรมพลเมืองของโรงเรียนขนาดกลางแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ($M.D.= 0.166$, $P=0.026$) แสดงว่าความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีอย่างน้อย 1 คู่ที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

ครูผู้สอนอาจจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้นอกชั้นเรียนเพิ่มขึ้นโดยเริ่มจากการจัดทัศนศึกษา หรือให้โอกาสนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเมืองและสังคม เช่น การศึกษาดูงานที่รัฐสภา การเข้าร่วมประชุมสภาท้องถิ่น หรือการเข้าร่วมโครงการอาสาสมัคร เพื่อให้นักเรียนได้สัมผัสกับสถานการณ์จริงและเข้าใจบทบาทของตนเองในฐานะพลเมือง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1) ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความยึดมั่นและผูกพันในความเป็นพลเมืองในด้านเจตคติพลเมือง โดยเฉพาะตัวบ่งชี้ด้านความมุ่งมั่นในการรับใช้ชุมชนอยู่ในระดับต่ำ เพื่อเป็นการพัฒนาความยึดมั่นดังกล่าว ควรสนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนหรือเกี่ยวข้องกับสาธารณะประโยชน์ เพื่อให้เกิดแนวทางที่ครอบคลุมและเหมาะสมในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองของนักเรียนในบริบทต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองตามลักษณะเฉพาะของแต่ละพื้นที่ จะช่วยให้สามารถออกแบบแนวทางการส่งเสริมที่เหมาะสมกับบริบทเหล่านั้น อันจะนำไปสู่การสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชนและสร้างสังคมที่ยั่งยืนในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จักรพงษ์ วงศ์อ้าย และคณะ. (2564). การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ*, 9(2): 39-50.
- ฉัตร คำแสง และคณะ. (2565, 22 สิงหาคม). *เด็กและครอบครัวไทยในสามวิกฤต: รายงานสถานการณ์เด็กและครอบครัว ประจำปี 2022*. ศูนย์ความรู้นโยบายเด็กและครอบครัว. <https://kidforkids.org/child-family-situation-report-2022/>
- บุญชม ศรีสะอาด (2546). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พินิตา ทองเงา ดอร์น. (2561). ความยึดมั่นผูกพันในความเป็นพลเมืองของเยาวชนไทย: การพัฒนาเครื่องมือวัดและโปรแกรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ. *ปริญญาคุณภูมิบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาประยุกต์*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระมหาไทยน้อย ญาณเมธี และพระศิลาศักดิ์ สุขเมธ. (2562). รัฐกับการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยไทย. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 2(1): 79-93.
- พูลศักดิ์ หอมสมบัติ และประยูร แสงใส. (2564). การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 6(3): 825-840.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2567, 10 พฤศจิกายน). *รายชื่อโรงเรียนในสังกัด สพฐ.* http://www.bopp.go.th/?page_id=878
- Adler, R. P., & Goggin, J. (2005). What do we mean by 'civic engagement'. *Journal of Transformative Education*, 3(3): 236-272.
- Bobek, D., et al. (2009). Cognitive, emotional, and behavioral components of civic action: Towards an integrated measure of civic engagement. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 30(5): 615-627.
- Cohen, L., et al. (2007). *Research methods in education*. (6th ed.). London: Routledge.
- Doolittle, A., & Faul, A. C. (2013). Civic Engagement Scale: A validation study. *SAGE Open*, 3(3): 1-17.
- Flanagan, C. A., et al. (2007). School and community climates and civic commitments: Patterns for ethnic minority and majority students. *Journal of Educational Psychology*, 99(2): 421-431.

- Kahne, J., & Sporte, S. E. (2008). Developing citizens: The impact of civic learning opportunities on students' commitment to civic participation. *American Educational Research Journal*, 45(3): 738-766.
- Lee, V. E., & Smith, J. B. (1997). High school size: Which works best and for whom. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 19(3): 205-227.
- Matto, E. C., et al. (2021). *Teaching civic engagement globally*. American Political Science Association.
<https://web.apsanet.org/teachingcivicengagement/wpcontent/uploads/sites/9/2021/09/Teaching-Civic-Engagement-Globally.pdf>
- National Council for the Social Studies. (1994). A vision of powerful teaching and learning in the social studies: Building social understanding and civic efficacy. *Social Education*, 57(5): 213-223.
- Popham, W. J. (2017). *Classroom assessment: What teachers need to know. (7th ed.)*. London: Pearson.
- Reichert, F., & Print, M. (2018). Civic participation of high school students: The effect of civic learning in school. *Educational Review*, 70(3): 318-341.
- United Nations. (2016, July 19). *Youth civic engagement: World youth report*. United Nations Publications.
<https://www.un.org/development/desa/youth/publications/2016/07/world-youth-report-on-youth-civic-engagement/>

